

1.ประเด็นนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพที่ต้องการนำเสนอ

ขอสังคมไทยไร้แร่ใยหิน

2.ชื่อเครือข่าย/องค์กรที่เสนอและผู้รับผิดชอบ (พร้อมหมายเลขโทรศัพท์และสถานที่ติดต่อ)

1.แผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ(คคส.) คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 หมายเลขโทรศัพท์ 02-218-8445

2.มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค(มพบ.) เลขที่ 4/2 ซอยวิวัฒน์โยธิน แขวงถนนพญาไท เขตราชเทวี กทม. 10400
โทรศัพท์ 0-2248-3734-7

3.สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค(สคบ.) ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารบี
ชั้น 5 ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กทม. 10210 โทรศัพท์ 02-1413405

4.แพทยสภาสำนักงานเลขาธิการแพทยสภา อาคาร 6 ชั้น 7 ตึกสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
กระทรวงสาธารณสุข ถ.ติวานนท์ จ.นนทบุรี โทรศัพท์ 02-5901880-1,3

5.สมาคมโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย สำนักงานศูนย์อาชีวเวชศาสตร์
และเวชศาสตร์สิ่งแวดล้อม โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี 679 ถนนรามอินทรา แขวงคันนายาว เขตคันนายาว
กรุงเทพมหานคร 10230 02-5174270-9 ต่อ 1658, 1659

6.กลุ่มศึกษาปัญหายา (กศย.)

7.มูลนิธิเภสัชศาสตร์เพื่อสังคม(มภส.)

8.มูลนิธิการแพทย์แผนไทยพัฒนา (พทพ.)

9.มูลนิธิสาธารณสุขกับการพัฒนา(มสพ.) 695 ถนนจรัญสนิทวงศ์ 12 แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอก
ใหญ่ กรุงเทพฯ 10600 โทรศัพท์ 02-4123507-8

3.ความเป็นมาและความสำคัญของประเด็นทั้งในเชิงพื้นที่และประชากร(ระบุความป็นมาและผู้เกี่ยวข้องรวมทั้งผู้ได้รับผลกระทบ)

การใช้แร่ใยหินเริ่มต้นเมื่อต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 ทั่วโลกขนานนามแอสเบสตอสว่าเป็นวัสดุมหัศจรรย์ที่ทนทาน ทนความร้อน ทนไฟ ทำให้มีการนำแร่ใยหินไปสูสินค้าต่างๆโดยเฉพาะด้านวัสดุก่อสร้างอาคาร บ้านเรือน การใช้แร่ใยหินได้ขยายตัวอย่างมากระหว่าง ค.ศ.1960 -1970 ในสหรัฐอเมริกาเคยมีการใช้สูงสุดกว่า 4 กิโลกรัมต่อประชากรหนึ่งคนต่อปี (kg/capita) ในปี 1950 ในขณะที่อังกฤษเคยใช้สูงสุดกว่า 3 kg/capita ปี ค.ศ.1960 ออสเตรเลีย เคยใช้สูงสุด (ประมาณ 5 kg/capita) ปี 1970 ทั้งนี้เยอรมันนี้ (ประมาณ 4 kg/capita) และญี่ปุ่น (3 kg/capita) เคยใช้สูงสุดในปี 1980 การใช้ได้ชะลอตัวลง เมื่อเริ่มมีการพบผู้ป่วยมะเร็งเยื่อหุ้มปอด หรือ เมโสเทลิโอมาที่ซึ่งสัมพันธ์โดยตรงอย่างเจาะจงกับแร่ใยหิน ตั้งแต่ ค.ศ.1970-1980 เป็นต้นมา และเริ่มมีการพบในที่ประเทศต่างๆทั่วโลก นำมาสู่มาตรการการยกเลิกการใช้แร่ใยหินที่มีการดำเนินการในประเทศต่างๆ อย่างเป็นสากล

สังคมไทยมีความรับรู้เรื่องแร่ใยหิน หรือ แอสเบสตอส (Asbestos) อย่างจำกัด มีผู้คนจำนวนไม่มากนักที่รู้เรื่องอันตรายของแร่ใยหินทั้งที่โอกาสสัมผัสมีอยู่มากโดยเฉพาะผู้ใช้แรงงานในอุตสาหกรรมแร่ใยหิน

แร่ใยหิน เป็นวัสดุที่นำมาใช้ในผลิตภัณฑ์ที่ต้องการความทนทานและทนความร้อน เช่น ในกระเบื้องมุงหลังคา กระเบื้องแผ่นเรียบ ฝ้าเพดาน ฉนวนกันความร้อน ผ้าเบรค ท่อน้ำซีเมนต์ กระเบื้องยางไวไฟลปูพื้น และ อุตสาหกรรมสิ่งทอ เป็นต้น ประเทศไทยมีการใช้แร่ใยหินเป็นจำนวนมาก จึงมีภาครัฐและภาคเอกชนบางส่วนกังวลว่าถ้ามีการรณรงค์ให้ประชาชนตื่นตัวและมีการยกเลิกการใช้แร่ใยหินแล้วจะมีผลกระทบต่อภาคธุรกิจ

ปี พ.ศ. 2549 ในการประชุมนานาชาติในประเทศไทย มีการจัดทำคำประกาศกรุงเทพเพื่อการยกเลิกการใช้แอสเบสตอสและขจัดโรคจากแอสเบสตอส มีการทบทวนมาตรการต่างๆที่เกี่ยวกับอันตรายและการจัดการแร่ใยหินทั่วโลก และมีมติที่สำคัญ คือ ให้มีการยกเลิกการใช้แอสเบสตอสในทุกประเทศทั่วโลก

ในปี พ.ศ.2551 นพ. สุทธิวัฒน์ วงศ์วิทย์วิโชติ และ ดร. พญ. ฉันทนา ผดุงทศ แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีวเวชศาสตร์ ได้รายงานการเสียชีวิตผู้ป่วยโรคมะเร็งเยื่อหุ้มปอด หรือ เมโสเทลิโอมา ในประเทศไทยเป็นรายแรก โดยกล่าวว่าเป็นสัญญาณเตือนอันตรายที่จะตามมาจากปรากฏการณ์การใช้แร่ใยหินทั่วโลกโดยเปรียบเทียบว่า คลื่นลูกแรก คือ การใช้แร่ใยหินจำนวนมากจนถึงการมีมาตรการการยกเลิกการใช้ คลื่นลูกที่สอง คือ การพบผู้ป่วยภายหลังการใช้ ซึ่งจะมีระยะเวลาประมาณกว่า 20 ปีต่อมา

สำหรับประเทศไทย ที่ผ่านมามีการนำเสนอทางวิชาการในเรื่องอันตรายจากแร่ใยหิน แต่ภาครัฐยังไม่มียุทธศาสตร์และมาตรการในระดับประเทศที่เด่นชัด องค์กรภาครัฐที่เริ่มมีการดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม คือ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค โดยได้ให้มีการกำหนดค่าเตือนในสินค้าที่มีแร่ใยหินเป็นองค์ประกอบ มาตรการดังกล่าวถือเป็นการเริ่มต้นที่สำคัญ

เนื่องจากที่ผ่านมายังไม่มีมาตรการใด ๆ ทั้งสิ้นจากภาครัฐที่เป็นมาตรการเชิงนโยบายที่นำไปสู่หลักประกันสูงสุดของประชาชนที่จะไม่ได้รับอันตรายจากแร่ใยหิน ประกาศดังกล่าวจะมีผลบังคับใช้ในเดือนมีนาคม พ.ศ.2553 ซึ่งควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนทราบถึงอันตรายของแร่ใยหินและนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของประเทศอย่างมีความรู้เท่าทัน การดำเนินการเพื่อให้ประชาชนได้รับความปลอดภัยจากแร่ใยหินในประเทศไทยถือว่าสำคัญมาก หากรัฐบาลต้องการดำเนินการให้สังคมไทยเข้มแข็งโดยแท้จริงแล้วต้องทำให้ผู้ใช้แรงงานและผู้บริโภคไทยทั้งมวลปลอดภัยจากอันตรายที่มาจากแร่ใยหิน การรับฟังข้อเสนอจากองค์กรผู้บริโภคและพิจารณาปัญหานี้โดยกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบจึงเป็นเรื่องพึงกระทำโดยเร่งด่วน

4.ระดับการมีผลกระทบต่อสุขภาพ(ผลกระทบต่อสุขภาพและผลกระทบต่อทางด้านลบ)

แร่ใยหินชนิดโครโซไทล์ที่ยังมีการอนุญาตให้ใช้ในประเทศไทย เมื่อกระจายเป็นอนุภาคเข้าสู่ปอดจะเป็นสาเหตุของ โรคมะเร็งเยื่อหุ้มปอด โรคปอดอักเสบจากแร่ใยหิน และ โรคมะเร็งปอด เป็นโรคร้ายแรงรักษาไม่หาย และ เกิดตอนอายุมาก เพราะการเกิดโรคหลังได้รับแร่ใยหินประมาณ 20 - 30 ปี ซึ่งจะทำให้ชีวิตสูงวัยพบความทุกข์ทรมานสาหัสก่อนตายในประเทศไทย เริ่มมีการพบผู้ป่วยโรคมะเร็งเยื่อหุ้มปอดและโรคปอด

องค์การอนามัยโลกและองค์การระหว่างประเทศต่างสนับสนุนให้ยกเลิกการใช้แร่ใยหิน ประเทศต่างๆมีมาตรการการยกเลิกการใช้ประมาณ 50 ประเทศในโลก รวมทั้ง อังกฤษ ญี่ปุ่น ยุโรป ออสเตรเลีย เกาหลี ได้ยกเลิกการใช้แร่ใยหิน ในสหรัฐอเมริกา แคนาดามีการจำกัดการใช้อย่างเข้มงวด การศึกษาในต่างประเทศชี้ชัดว่าเป็นสาเหตุของโรคมะเร็งที่เกี่ยวข้องปอด การศึกษาในญี่ปุ่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกาพบตรงกันว่า การป่วยและการตายจากโรคมะเร็งเยื่อหุ้มปอด โรคปอดอักเสบจากแร่ใยหิน หรือ แอสเบสโตซิส และ โรคมะเร็งปอด โรคเหล่านี้สัมพันธ์กับปริมาณการใช้แร่ใยหินการยกเลิกการใช้เป็นทางเดียวที่จะลดจำนวนผู้ป่วยและผู้เสียชีวิต สินค้าหลักที่มีการใช้แร่ใยหิน เช่น กระเบื้อง ฝ้า ท่อน้ำ เบรค คลัทช์ ปัจจุบัน มีสินค้าที่ไม่ใช้แร่ใยหิน และสามารถใช้ทดแทนได้หมดแล้ว และ ราคาไม่แตกต่างกันมากจนซื้อหาไม่ได้ มาตรการอื่น เช่น การให้การศึกษา การติดคำเตือน ไม่สามารถลดจำนวนการใช้ได้ เนื่องจากอธิบายยาก และ การที่การเกิดโรคต้องใช้เวลานานทำให้ผู้ใช้ไม่ระวังตัว นอกจากนี้ยังยากที่จะป้องกันตนเองเวลาใช้สินค้า เช่น การตอก เลื่อย การตัด เป็นต้น

5. ข้อเสนอเชิงนโยบายที่ต้องการผลักดันให้เกิดขึ้นในระดับชาติ

1. มาตรการยกเลิกการนำเข้า ผลิต และจำหน่ายสินค้า ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินที่สามารถใช้วัตถุทดแทนอื่นทดแทนได้
  - 1.1 ยกเลิกการนำเข้าวัตถุอันตรายใยหิน ภายใน 3 เดือน
  - 1.2 ยกเลิกการผลิตและการจำหน่ายสินค้าที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินที่สามารถใช้วัตถุทดแทนอื่นทดแทนได้ภายใน 1 ปี
2. มาตรการยกเลิกภาชนะของวัตถุอันตรายใยหิน ทั้งนี้วัตถุอันตรายที่นำมาทดแทนจะต้องไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพ
3. มาตรการที่จะทำให้ผู้บริโภครับรู้ประกาศ และข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหิน ตลอดจนตระหนักถึงอันตรายที่เกิดจากแร่ใยหิน โดยมีการเผยแพร่ข้อมูลในสื่อมวลชนทุกประเภท รวมไปถึงหอกระจายข่าวติดต่อกันอย่างน้อย 30 วัน ครอบคลุมทุกพื้นที่
4. มาตรการรื้อถอนวัสดุที่มีส่วนประกอบของใยหิน โดยจัดดำเนินการโดยมาตรฐานสากลและให้มีการจัดทำเป็นประกาศหรือข้อบังคับของกระทรวงอุตสาหกรรม
5. ห้ามการนำเข้าหรือส่งออกขยะที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหิน
6. การออกกฎหมาย หรือ ประกาศข้อบังคับ ต้องรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะผู้แทนผู้บริโภคตามรัฐธรรมนูญมาตรา 61
7. มาตรการกองทุนชดเชยความเสียหายและสวัสดิการแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากแร่ใยหิน
8. มาตรการควบคุมการนำเข้าหรือการจำหน่ายสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ ที่มีอันตรายต่อสุขภาพ โดยยึดหลักประเทศผู้ผลิตต้องมีการใช้สินค้านั้นด้วย (Certificate of free Sale)
9. มาตรการกำหนดค่ามาตรฐานการฟุ้งกระจายของฝุ่นแร่ใยหิน 0.1 เส้นใยต่อ ลบ.ซม. เพื่อสอดคล้องกับมาตรฐาน Occupational Exposure Limits (OELs)
10. ให้สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคแก้ไขประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ 27 พ.ศ. 2552
11. ควรมีกฎหมายคุ้มครองหน่วยราชการและเจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านสังคมในกรณีที่ถูกฟ้องร้อง

12. จากการที่ผู้ผลิตสินค้าที่ใช้แร่ใยหินเป็นส่วนประกอบได้ฟ้องร้องต่อศาลปกครอง กรณีที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) ออกประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก (ฉบับที่ 27) พ.ศ. 2552 เรื่อง ให้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก ภาคประชาชนควรดำเนินการใช้สิทธิร้อง สอด เพื่อช่วย สคบ. ที่ดำเนินการออกประกาศดังกล่าวเพื่อปกป้องไม่ให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากอันตราย จากผลิตภัณฑ์ดังกล่าว โดยมูลนิธิเพื่อผู้บริโภคเป็นองค์กรกลางในการดำเนินการ

13. ควรมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีในเรื่องการจัดซื้อวัสดุก่อสร้างและการจัดจ้าง ที่กำหนด สาระสำคัญไม่อนุญาตให้ใช้วัสดุที่มีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบ